


WORLD POLITICS


Print Issn: 2383-0123

Online Issn: 2538-4899

Homepage: <https://interpolitics.guilan.ac.ir/>

Russia and Afghanistan after the Rise of the Taliban

Maedeh Davoudi  PhD Student in International Relations, Department of International Relations, Faculty of Law, Theology and Political Sciences, Research Sciences Unit, Islamic Azad University, Tehran, Iran. E-mail: Maedadavoudi.1368@yahoo.com

Davood Kiani *  *Corresponding Author* Associate Professor, Department of International Relations, Qom Branch, Islamic Azad University, Qom, Iran. E-mail: DKiani@outlook.com

Article Info

Article Type:

Reserch Article

Keywords:

Foreign Policy,
Russia,
Security,
Afghanistan,
Taliban

Article history:

Received May 5, 2024

Received in revised form

August 12, 2024

Accepted September 14,
2024

Published Online

September 21, 2024

ABSTRACT

These developments and events in Afghanistan became a serious challenge for Russia. The sudden withdrawal of the remaining Western forces from Afghanistan and the seizure of power by the Taliban led to a decrease in war violence throughout the country, but greatly increased the overall level of uncertainty. Therefore, Russia tried to react to this crisis by taking international goals into account. This article was created with the aim of identifying the reasons for revising Russia's foreign policy regarding the developments in Afghanistan due to the re-emergence of the Taliban. Therefore, the main question is raised, what are the reasons for the revision of Russia's foreign policy regarding the developments in Afghanistan due to the emergence of the Taliban in this country? In order to answer this question, we will use the descriptive-analytical research method and using the tools of library collection. Also, the authors will examine this hypothesis, Afghanistan is of great importance in the strategic position of Russia, and stable instability in Afghanistan after the withdrawal of American forces can be a security threat to Russia and other countries. create CIS members. The findings of the article show that Russia has dealt with Afghanistan by adopting a tactical approach with the aim of managing and repelling threats in its foreign policy. Now Russia is trying to enter the peace process with its aggressive approach as a world power. in Afghanistan and in this way he can impose his policy on Afghanistan.

Cite this Article: Davoudi, M., & Kiani, D. (2024). Russia and Afghanistan after the rise of the Taliban. *World Politics*, 13(2), 7-29.

doi: 10.22124/wp.2023.22888.3066

© Author(s)



Publisher: University of Guilan

DOI: 10.22124/wp.2023.22888.3066

1. Introduction

Afghanistan has always played an important role in Russia's foreign policy and national security doctrines. Although Afghanistan is not considered one of Russia's neighbors and does not have a border with Russia, but according to the Russians, it is a country that, on the one hand, is a source of terrorism, extremism, and drug exports, and on the other hand, borders with areas close to Russia is considered as Central Asia. Therefore, Kremlin officials have mainly sought to reduce and weaken the threatening waves of Afghanistan. In other words, Russia's view of Afghanistan is defined by its view of Central Asia, which has considered this region as its backyard for decades and is sensitive to any destructive actions and the spread of insecurity and instability to this region, which was once a part of Russia. With the withdrawal of the United States from Afghanistan, it provoked various reactions from Moscow, which has a long-term security experience in this country. Russia was able to make the most visible immediate response by adopting a strategic anti-US strategy. Therefore, by participating in multinational diplomatic dialogues and at the same time taking the opportunity to call for increased Eurasian strategic coordination through non-Western venues such as the Collective Security Treaty Organization (CSTO), the Shanghai Cooperation Organization (SCO), the Eurasian Economic Union (EAEU).) and the triangle of Russia, India and China (RIC) to ensure its interests and security. Russia's strategy is to maintain as much stability as possible in Afghanistan while promoting its official position as a security provider in Central Asia. In this regard, the Kremlin will take advantage of its initial interaction with the Taliban and create a pragmatic approach for the Taliban government and quickly adapt to the new realities in Afghanistan with policies that are pragmatic and pursue its main interests, security in Afghanistan and strengthening regional influence. itself, especially in Tajikistan, it is clear that it adapts. Russia's adaptation to Afghanistan's new political order reflects the impact of more than a decade of covert and public diplomacy with the Taliban.

2. Theoretical Framework

According to the theorists of aggressive realism, the goal of all revisionist governments is to reach a hegemonic position in the international system. Therefore, this group of governments is strongly seeking to gain power and if the conditions are right, they want to change the distribution of power in their favor. Therefore, the great powers are interested in hegemony in their region and at the same time, they prevent the alignment and hegemony of other great powers in their respective regions. Of course, this does not mean that governments are unquestioningly subject to the process of international developments, but rather their aggressive behavior in foreign policy and their actions are based on backgrounding capabilities on the functioning of other units and even changes in power equations. It is effective. If the weaker states in the international system find an opportunity to change the balance of power in their favor, they will never miss it. According to the theory of realism,

countries that face real and permanent threats have a revisionist nature and behave aggressively. Therefore, the main goal and motivation of countries is to maximize power and security. They try to maximize their influence and relative power. In the conditions of time and place where the benefits of power maximization are more than its cost, countries do it at the cost of reducing the security of others. Due to the ambition of hegemony, Afghanistan has been managed in the last several decades with an extrapolated order resulting from the intervention of great powers. The non-compliance of this order with the realities of the region has been one of the important factors of instability and an important obstacle to establishing a stable domestic order. interfere and not allow other regional powers to enter. Therefore, when a great power uses force or the threat of force against anyone, it must consider strategies to maintain its power and continue it until a decisive victory is achieved.

3. Methodology

In this study, descriptive-analytical method and within the framework of offensive realism to express the variables of the research, "Taliban gaining power in Afghanistan" as an independent variable and "expanding cooperation between Russia and the Taliban with the aim of filling the void of American presence in Afghanistan" and "controlling religious extremism in Central Asia" is assumed as the dependent variable.

4. Results & Discussion

Russia sees various threats from Afghanistan, the most important of which is considered to be against the interests and security of the Russian Federation. Russia always feels threatened by the Islamic State in Afghanistan, and with the expansion of ISIS in Moscow, it expresses concern about the spread of this group to the northern regions of Afghanistan, Central Asia, and Russia. The issue of drugs is another threat to Russia. Afghanistan is a supplier of drugs to the world, most of which are produced in areas controlled by the Taliban. Most of these drugs are smuggled to Russia and every year a large number of Russian people die from its use. Russia has also had a realistic view on the issue of Afghanistan, and Afghanistan is and expresses increasing concern about the prospects of stability in this country after the withdrawal of American forces. The findings of the article show that Russia has dealt with Afghanistan by adopting a tactical approach with the aim of managing and repelling threats in its foreign policy. Now Russia is trying to enter the peace process in Afghanistan with its aggressive approach as a world power and in this way it can impose its policy on Afghanistan. Considering that the Afghan government cannot accept this approach and from Afghanistan's point of view, Moscow should adopt the approach of the Afghan government and people based on the will of the people and Afghanistan in the peace process. In this regard, Russia is trying to maintain its geopolitical goals by maintaining its security approach and at the same time expand its influence in the region with its efforts and policy design, and by doing this, it can

form a more diverse approach at the national level. so that in this way he can consolidate his sovereignty and maintain his international position.

5. Conclusions & Suggestions

In fact, Russia's policy in Afghanistan is walking on a tightrope with the reactivation of the Taliban, because Moscow's scope of action is limited. It prefers the Taliban to consolidate power, because it considers this group as a potential guarantor of stability in Afghanistan. This can be understood from the movements and rhetoric of Russian diplomacy regarding the Taliban and other third parties. However, at the same time, Moscow cannot become a direct supporter of the Taliban. There are important caveats regarding recognizing this group as the Afghan government or directly supporting this group. Doing so runs counter to Moscow's reputation as a fighter against international terrorism and risks alienating some of its Central Asian allies. However, Russia's agenda in Afghanistan differs from that of the Taliban, meaning that engagement with the Taliban is preferable but not necessary to achieve its goals in the country. In fact, Moscow is not interested in this group itself, but in the Taliban for the security guarantees they can provide.

سیاست جهانی

شاپا چاپی: ۲۳۸۳-۰۱۳۳
شاپا الکترونیکی: ۴۸۹۹-۴۵۳۸

Homepage: <https://interpolitics.guilan.ac.ir/>

روسیه و افغانستان پس از ظهور طالبان

مآنده داودی دانشجوی دکتری روابط بین الملل، گروه روابط بین الملل، دانشکده حقوق، الهیات و علوم سیاسی، واحد علوم تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. رایانامه: nmosaffa@ut.ac.ir

داود کیانی* نویسنده مسئول، دانشیار، گروه روابط بین الملل، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران. رایانامه: ramin.kiani@ut.ac.ir

در باره مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	خروج ناگهانی نیروهای غربی از افغانستان و ظهور مجدد طالبان در این کشور، منجر به ایجاد صحنه جدیدی در عرصه سیاست افغانستان و تغییر جایگاه بازیگران داخلی و خارجی دخیل در این کشور گردید؛ این تحولات و رخ دادها در افغانستان، به چالش جدی برای روسیه تبدیل گردید. عقب‌نشینی ناگهانی نیروهای غربی باقیمانده از افغانستان و تصاحب قدرت توسط طالبان، منجر به کاهش خشونت جنگی در سراسر کشور گردید، اما به شدت میزان عدم اطمینان کلی را افزایش داد. از این رو روسیه درصدد آمد با در نظر گرفتن اهداف منطقه‌ای و بین‌المللی به این بحران واکنش نشان دهد. این نوشتار با هدف شناسایی علل تجدید نظر در سیاست خارجی روسیه نسبت به تحولات افغانستان باتوجه به ظهور مجدد طالبان ایجاد شده است. بنابراین سؤال اصلی مطرح می‌شود، علل تجدید نظر در سیاست خارجی روسیه نسبت به تحولات افغانستان با توجه به ظهور طالبان در این کشور چیست؟ برای رسیدن به پاسخ این سؤال، از روش پژوهش توصیفی - تحلیلی و با استفاده از ابزار گردآوری کتابخانه‌ای و سایت‌های اینترنتی استفاده شده است. همچنین نگارندگان این فرضیه را مورد بررسی قرار خواهند داد، افغانستان در موقعیت استراتژیک روسیه اهمیت زیادی دارد و بی‌ثباتی پایدار در افغانستان پس از خروج نیروهای آمریکایی می‌تواند، یک تهدید امنیتی برای روسیه و سایر اعضای CIS ایجاد کند. یافته‌های مقاله نشان می‌دهد روسیه با اتخاذ رویکرد تاکتیکی و با هدف مدیریت و دفع تهدید در سیاست خارجی خود با افغانستان پرداخته است. اکنون روسیه درصدد است با رویکرد تهاجمی خود به عنوان یک قدرت جهانی وارد پروسه صلح در افغانستان شود و از این طریق بتواند سیاست خود را برافغانستان تحمیل کند.
کلیدواژه‌ها: سیاست خارجی، روسیه، امنیت، افغانستان، طالبان	
تاریخچه مقاله	
تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۶	
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۵/۲۲	
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۶/۲۴	
تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۶/۳۱	

استناد به این مقاله: داودی، مآنده، & کیانی، داود. (۱۴۰۳). روسیه و افغانستان پس از ظهور طالبان. سیاست جهانی، ۱۳(۲)، ۷-۲۹. doi:

10.22124/wp.2023.22888.3066

© نویسنده(گان)

ناشر: دانشگاه گیلان



افغانستان همواره نقش مهمی در سیاست خارجی و دکترین‌های امنیت ملی روسیه داشته است. اگرچه افغانستان یکی از همسایگان روسیه به شمار نمی‌رود و با روسیه مرزی ندارد، اما از نظر روس‌ها کشوری است که از یک سو منبع صدور تروریسم، افراط‌گرایی و مواد مخدر و از سوی دیگر هم مرزی با مناطق نزدیک به روسیه آسیای مرکزی به شمار می‌رود. از این رو مقامات کرملین عمدتاً به دنبال کاهش و تضعیف امواج تهدیدآمیز افغانستان بوده‌اند. به عبارت دیگر، نگاه روسیه به افغانستان با نگاهش به آسیای مرکزی تعریف می‌شود که دهه‌ها این منطقه را حیاط خلوت خود می‌دانست و در برابر هرگونه اقدام مخرب و گسترش ناامنی و بی‌ثباتی به این منطقه که زمانی بخشی از روسیه بود حساس است. با خروج ایالات متحده از افغانستان واکنش‌های گوناگونی را از سوی مسکو، که تجربه امنیتی آن در این کشور طولانی مدت است برانگیخت. روسیه با در پیش گرفتن استراتژیک ضد ایالات متحده توانست نمایان‌ترین واکنش فوری را انجام دهد. از این رو با شرکت کردن در گفت‌وگوهای دیپلماتیک چند ملیتی و در عین حال از این فرصت برای درخواست افزایش هماهنگی استراتژیک اوراسیا از طریق مکان‌های غیرغربی مانند سازمان پیمان امنیت جمعی (CSTO)¹، سازمان همکاری شانگهای (SCO)²، اتحادیه اقتصادی اوراسیا (EAEU)³ و مثلث روسیه، هند و چین (RIC)⁴ استفاده کرده تا بتواند منافع و امنیت خود را تأمین کند. استراتژی روسیه برای حفظ ثبات هرچه بیشتر در افغانستان و در عین حال ارتقای موقعیت رسمی خود به‌عنوان تأمین‌کننده امنیت در آسیای مرکزی است. در این راستا کرملین از تعامل اولیه خود با طالبان بهره خواهد برد و رویکردی عمل‌گرایانه⁵ برای حکومت طالبان ایجاد خواهد کرد و به سرعت با واقعیت‌های جدید در افغانستان با سیاست‌هایی که با عمل‌گرایی و پیگیری منافع اصلی خود، امنیت در افغانستان و تقویت نفوذ منطقه‌ای خود، به‌ویژه در تاجیکستان مشخص است سازگار می‌شود. سازگاری روسیه با نظم سیاسی جدید افغانستان نشان‌دهنده تأثیر بیش از یک دهه دیپلماسی مخفیانه و عمومی با طالبان است. با این حال، محفوظات جدی روسیه در مورد تحکیم قدرت درازمدت طالبان و تعهد ادعایی برای مبارزه با تروریسم فراملی را پنهان کرده است و استراتژی دیپلماسی و بازدارندگی را ترکیب می‌کند. این استراتژی به آن اجازه می‌دهد تا روابط صمیمانه خود را با طالبان حفظ

¹ Collective Security Treaty Organization

² Collective Security Treaty Organization

³ Eurasian Economic Union

⁴ Russia, India China

⁵ A pragmatic approach

کند و در عین حال نگرانی‌های امنیتی مشروع شرکای آسیای مرکزی خود را کاهش دهد. در مورد هر تأثیر گسترده‌تر و دراز مدتی که بازگشت طالبان به قدرت در افغانستان ممکن است بر گسترش تأثیرات بنیادگرایانه^۱ و اشکال اسلام در آسیای مرکزی داشته باشد، مقیاس آن تأثیر هنوز دیده نشده است، اما نگرانی کلی معتبر است. با این حال، حتی با توجه به نقش این کشور به عنوان تأمین کننده اصلی امنیت در منطقه، به سختی می‌توان به این چالش بالقوه پرداخت یا آن را حل کرد. این چالش اساسی را تنها می‌توان با سیاست‌ها و انتخاب‌ها و اولویت‌های توسعه‌ای خود دولت‌های آسیای مرکزی، سیاست‌های مذهبی و نظام‌های اجتماعی-سیاسی در حال تکامل کاهش داد یا خنثی کرد. هدف این پژوهش شناسایی علل تجدید نظر در سیاست خارجی روسیه نسبت به تحولات افغانستان با توجه به ظهور مجدد طالبان است. در این راستا این پرسش مطرح می‌شود، علل تجدید نظر در سیاست خارجی روسیه نسبت به تحولات افغانستان با توجه به ظهور طالبان در این کشور چیست؟ همچنین نگارندگان این فرضیه را مورد بررسی قرار خواهند داد، افغانستان در موقعیت استراتژیک روسیه اهمیت زیادی دارد و بی‌ثباتی پایدار در افغانستان پس از خروج نیروهای آمریکایی می‌تواند، یک تهدید امنیتی برای روسیه و سایر اعضای CIS ایجاد کند. مقاله حاضر تلاش می‌کند با بهره‌گیری از روش توصیفی - تحلیلی و در چارچوب رئالیسم تهاجمی به بیان متغیرهای پژوهش بپردازد، "قدرت گرفتن طالبان در افغانستان" به عنوان متغیر مستقل و "گسترش همکاری روسیه با طالبان با هدف پر کردن خلأ حضور آمریکا در افغانستان" و "مهار افراط‌گرایی دینی در آسیای مرکزی" به عنوان متغیر وابسته فرض می‌شود. از این رو با شناخت تحولات افغانستان با توجه به ظهور مجدد طالبان به بررسی سیاست خارجی روسیه نسبت به این بحران در افغانستان می‌پردازیم.

۱. پیشینه پژوهش

با وجود تلاش و جست‌وجوی محقق هیچ تحقیق علمی و قابل ذکر در راستای «روسیه و افغانستان پس از ظهور طالبان» در دسترس نبوده و انجام نگرفته است. اما مهم‌ترین تحقیقات انجام شده که می‌توانند ما را در انجام این پژوهش یاری دهند به قرار زیر می‌باشد:

در مقاله محمد کاظم سجادیپور (۱۳۹۶) با عنوان «بررسی پیوند میان کدوژنوم در سیاست خارجی روسیه در افغانستان» نیز اشاره شده است. افغانستان و روسیه در دوره اتحاد جماهیر شوروی با یکدیگر همسایه

¹fundamentalist

بودند و اثرگذاری و اثربخش متقابل داشتند. این تاثیرات در دوره پسا شوروی طبیعتاً با غلظت کمتر و به طور عمده به صورت یک جانبه وجود داشته است. به بیان دیگر در دوره جدید نیز به رغم ایجاد فاصله جغرافیایی میان دو کشور اثرگذاری افغانستان بر امنیت، سیاست و اجتماع روسیه به شکل‌های مختلف ادامه دارد.

در مقاله‌ای از جهانگیر کرمی و محمدتقی جهانبخش (۱۳۹۴) تحت عنوان «جایگاه افغانستان در سیاست امنیتی فدراسیون روسیه» به این موضوع پرداخته است. روابط افغانستان و روسیه فراز و فرودهای فراوانی به خود دیده است. قدرت گرفتن طالبان در افغانستان سرآغاز جدید روابط روسیه با افغانستان پس از فروپاشی شوروی به حساب می‌آید و با وقوع حادثه یازده سپتامبر ۲۰۰۱ روسیه با فرصت طلبی و اعلام آمادگی برای مقابله مشترک با تروریسم در کنار آمریکا سعی کرد جایگاه بین‌المللی خویش را ارتقاء بخشد.

اسماعیل شفیعی و نعیم عیدورزایی (۱۳۹۲) در مقاله‌ای تحت عنوان «نقش حمایت خارجی در احیای طالبان در افغانستان» به این موضوع می‌پردازد. تجربه ده سال گذشته نشان می‌دهد که مشکل حل نشدنی ناآرامی‌های افغانستان تنها از طریق نظامی حل نمی‌شود. بلکه راهکارهای سیاسی نیز باید در نظر گرفته شود. زیرا هیچ صلحی بدون آشتی و تجدید روابط میان دشمنان سابق به وجود نخواهد آمد.

به این موضوع در مقاله اکاترینا استپانووا^۱ (۲۰۱۸) تحت عنوان «سیاست روسیه در افغانستان در منطقه غرب روسیه» پرداخته شده است. روسیه منافع راهبردی وسیعی در اطراف افغانستان دارد، در درجه اول بر حفظ نقش و نفوذ خود در آسیای مرکزی می‌پردازد و از هرگونه بی‌ثباتی در آن منطقه جلوگیری می‌کند. روسیه در سیاست خارجی و امنیتی خود در مورد افغانستان یک تصمیم‌گیری بالایی در جهت عملگرایی می‌کند. مطابق با این رویکرد عملگرایانه تاکنون افغانستان منبع اصلی تهدیدات تروریستی مستقیم علیه روسیه و عدم وجود امنیت برای متحدان، شرکای روسیه و همسایگان در آسیای مرکزی به حساب می‌آید.

جوزف لانگ^۲ (۲۰۱۴) در مقاله‌ای تحت عنوان «افغانستان: دیدگاه روسیه» به این موضوع پرداخته است. سیاست کنونی و قابل پیش‌بینی روسیه در قبال افغانستان چند بخشی و پیچیده است و گاهی نشانه‌هایی از عدم انسجام را نشان می‌دهد. روسیه نگاه توسعه‌گرایانه‌ای به افغانستان دارد. تصمیم‌گیرندگان

^۱ Ekaterina Stepanova

^۲ Joseph Long

روسیه از این بیم دارند یک خلاء امنیتی که پس از عقب نشینی خود به وجود می‌آید می‌تواند آسیای مرکزی را بی‌ثبات کند و تأثیر منفی بر آن می‌گذارد در سطح تاکتیکی، روسیه وضعیت افغانستان را به عنوان فرصتی برای تأمین منافع خود به صورت تثبیت نفوذ خود در آسیای مرکزی و هم به عنوان فرصتی برای نفوذ استراتژیک در ایجاد ثبات در افغانستان می‌داند.

به این موضوع در مقاله ساموئل رامانی^۱ (۲۰۲۱) نیز تحت عنوان «روسیه و طالبان: شرکای آینده» نیز اشاره شده است. سازگاری روسیه با نظم سیاسی جدید افغانستان نشان دهنده تأثیر بیش از یک دهه دیپلماسی مخفیانه و عمومی با طالبان است. با این حال، محفوظات جدی روسیه در مورد تحکیم قدرت درازمدت طالبان و تعهد ادعایی برای مبارزه با تروریسم فراملی را پنهان کرده است و استراتژی دیپلماسی و بازدارندگی را ترکیب می‌کند. این استراتژی به آن اجازه می‌دهد تا روابط صمیمانه خود را با طالبان حفظ کند و در عین حال نگرانی‌های امنیتی مشروع شرکای آسیای مرکزی خود را کاهش دهد.

۲. چارچوب نظری: رئالیسم تهاجمی

به اعتقاد نظریه پردازان واقع‌گرایی تهاجمی، هدف همه دولت‌های تجدید نظرطلب دسترسی به جایگاهی هژمونیک در نظام بین‌الملل است. بنابراین، این دسته از دولت‌ها به شدت به دنبال کسب قدرت هستند و اگر شرایط مناسب باشد، خواستار آن هستند تا توزیع قدرت را به نفع خود تغییر دهند. از این رو قدرت‌های بزرگ سودای هژمون‌شدگی در منطقه خود را دارند و در عین حال، از هم‌ترازی و هژمون‌شدگی سایر قدرت‌های بزرگ در مناطق مربوطه‌شان جلوگیری می‌کنند (Mearsheimer, 2006:25). البته این بدان معنا نیست که دولت‌ها تابع بی‌چون و چرای روند تحولات بین‌المللی باشند، بلکه رفتار تهاجمی آنان در سیاست خارجی و اقداماتشان مبتنی بر پیشینه‌سازی توانمندی‌ها بر کارکرد دیگر واحدها و حتی تغییرات در معادلات قدرت مؤثر است. چنانچه اگر دولت‌های ضعیف‌تر در نظام بین‌المللی فرصتی برای تغییر موازنه قوا به نفع خود بیابند، هرگز آن‌ها از دست نخواهند داد.

برطبق نظریه واقع‌گرایی، کشورهایی که با تهدیدهای دائمی و واقعی مواجه هستند، ماهیتی تجدید نظرطلب داشته و تهاجمی رفتار می‌کنند. از این رو هدف و انگیزه اصلی کشورها پیشینه‌سازی قدرت و امنیت است. آن‌ها تلاش می‌کنند با پیشینه‌سازی، نفوذ و قدرت نسبی خود را به حداکثر برسانند. در شرایط زمانی و مکانی که منافع حداکثر سازی قدرت بیش از هزینه آن باشد، کشورها به قیمت کاهش

^۱ Samuel Ramani

امنیت دیگران به آن دست می‌زنند (Mearsheimer, 2014: 37-40). با توجه به جاه‌طلبی هژمونی، افغانستان در چندین دهه اخیر با نظمی برون ساخته مترتب بر دخالت قدرت‌های بزرگ مدیریت شده است. عدم انطباق این نظم با واقعیت‌های منطقه یکی از عوامل مهم بی‌ثباتی و مانعی مهم برای برقراری نظم پایدار درون زاد بوده است. از آنجا که آمریکا به‌عنوان یکی از قدرت‌های بزرگ که سودای هژمونی برسر دارد همواره توانسته در امور افغانستان دخالت داشته باشد و به سایر قدرت‌های منطقه‌ای اجازه ورود ندهد.

از این رو هنگامی که یک قدرت بزرگ از زور یا تهدید به زور علیه هر یک استفاده می‌کند برای حفظ قدرت خود باید راهبردهای را در نظر بگیرد و آن را تا رسیدن به پیروزی قاطع ادامه دهد (-180:2009 Valeriano, 182). بازگشت حاکمیت طالبان بر افغانستان پیامدهای مهمی برای منطقه و سیاست بین‌المللی به‌طور گسترده‌تر خواهد داشت. در این جهت روسیه به‌عنوان یکی از بازیگران بین‌المللی که به حاشیه رانده شده بود در نظر گرفت با استفاده از الگوی مزیت نسبی، در امور افغانستان نقش کارگزاری داشته باشد و قدرت آمریکا را در افغانستان تضعیف و نسبت به این تحولات واکنش نشان دهد. اتخاذ رویکرد تهاجمی در واقع نوعی دفاع پیشدستانه در مقابل تهدیدات و بحران‌های پیش روست که طی سال‌های اخیر در افغانستان رخ داده است. لذا رویکردی که می‌تواند در تبیین سیاست امنیتی روسیه راهگشا باشد، رئالیسم تهاجمی است. براین اساس روسیه رویکرد تهاجمی در پیش گرفته تا از این طریق بتواند به تثبیت حاکمیت و حفظ جایگاه بین‌المللی خود بپردازد. در مجموع روسیه به افغانستان به‌عنوان کشوری که از منظر استراتژیک قابل ارزیابی است می‌نگرد؛ هم‌زمان با اتمام فرایند خروج آمریکا و متحدانش از افغانستان احتمال می‌رود که نقش روسیه در این کشور بیشتر شود، و مسکو به این کشور نه به‌عنوان یک فرصت بلکه به‌عنوان یک مشکل نگاه کند. خروج ناگهانی نیروهای غربی باقیمانده از افغانستان و تسلط سریع طالبان به کاهش خشونت‌های جنگی در سراسر کشور منجر شد، اما به شدت درجه عدم اطمینان کلی را افزایش داد. آنچه روسیه را بیش از همه نگران کرد، نه خروج ایالات متحده که انتظار و قریب الوقوع بود بلکه شکست احتمالی مقامات جدید در تضمین نظم اساسی و عملکرد دولت برای مسکو است. چالش اصلی کمتر در مورد برخورد با طالبان یا با یک دولت اسلام‌گرا بود، بلکه بیشتر در مورد چشم‌انداز نبود قدرت مرکزی کارآمد و بی‌ثباتی بیشتر بود که می‌توانست از مرزها، به‌ویژه به آسیای مرکزی سرایت کند. این خطرات با گسترش کنترل نشده سلاح‌های نسبتاً مدرن و رها شده تشدید شده است (Stepanova, 2021: 3). با این ملاحظه اکنون روسیه درصدد است با رویکرد

تهاجمی خود به‌عنوان یک قدرت جهانی وارد پروسه صلح در افغانستان شود، و از این طریق بتواند به تثبیت حاکمیت قدرت و حفظ جایگاه بین‌المللی خود بپردازد.

۳. جایگاه و اهمیت افغانستان در سیاست خارجی روسیه

صلح و امنیت در افغانستان یکی از موضوعات مهم بین‌المللی است که بسیاری از کشورها از جمله همسایگان آن در آسیای مرکزی را درگیر خود کرده است. همجواری جغرافیایی و مرزهای مشترک افغانستان با تاجیکستان، ازبکستان و ترکمنستان در آسیای مرکزی که بر اساس استراتژی سیاسی و امنیتی روسیه به‌عنوان مرزهای نزدیک و حوزه منافع حیاتی آن به شمار می‌رود، به افغانستان جایگاه برجسته‌ای در سیاست امنیتی و خارجی روسیه بخشیده است. بر این اساس، اولویت اصلی روسیه در روابطش با افغانستان عموماً موضوع امنیت است که به هر حال پیوند معناداری با رویکرد ژئوپلیتیک روسیه در منطقه و جهان دارد (Jokar, 2021:1). از اینرو پس از جنگ جهانی دوم، دولت‌های مسکو و کابل روابط دوستانه‌ای داشتند و روسیه کمک‌های انکشافی قابل توجهی به افغانستان ارائه کرد. ترس مسکو از فروپاشی دولت حزب کمونیست، افغانستان با یکی دیگر از عوامل مداخله نزدیک بود. مطابق با تفکر سنتی سیاست خارجی روسیه به دنبال امنیت از طریق ایجاد کشورهای حائل و توسعه است و همواره به افغانستان به‌عنوان کشوری که اهمیت استراتژیک دارد نگریده و کرملین در این خصوص درصدد است تا تلاش‌های ایالات متحده را برای به دست آوردن نفوذ بیشتر در افغانستان مختل کند. پس از خروج آمریکا از منطقه، نقش روسیه در افغانستان به طور برجسته‌ای افزایش یافته است. روسیه در دو دهه، علاقه‌مندی کمی برای حضور در افغانستان داشت. اکنون با پیروزی طالبان علاقه روسیه برای مشارکت در مسائل افغانستان افزایش یافته است. در این میان سیاست کنونی و قابل پیش‌بینی روسیه در قبال افغانستان با ظهور مجدد طالبان چند بخشی، پیچیده است و گاهی نشانه‌هایی از عدم انسجام را نشان می‌دهد. روسیه تحولات در افغانستان را یک چالش استراتژیک می‌داند و نگرانی فزاینده‌ای را در مورد چشم‌انداز ثبات در این کشور پس از خروج نیروهای آمریکایی ابراز می‌کند (Lang, 2014:2).

از اینرو با خروج نیروهای آمریکایی و فروپاشی سریع دولت در افغانستان، وضعیت امنیتی جدیدی را ایجاد کرده، و فضای ژئوپلیتیک آسیای مرکزی را متحول ساخته است. در همین راستا روسیه که تأمین‌کننده سنتی امنیت در قبال کشورهای آسیای مرکزی می‌باشد، با چالش‌ها و فرصت‌های جدیدی روبرو شده است، که این چالش‌ها و فرصت‌ها می‌تواند بر منافع روسیه و سایر اعضای (CIS) در دراز مدت تأثیرگذار باشد. بنابراین لازم است سیاست‌های فعلی روسیه، و متغیرهای مؤثر در سیاست خارجی

روسیه و سناریوهای احتمالی برای تحولات آینده و پیامدهای آن برای منطقه را بررسی کنیم (Khadim, Shirazi, 2022:1).

۱-۳. متغیر ژئوپلیتیکی^۱

افغانستان همواره از جایگاه ژئوپلیتیکی و ژئواستراتژیکی بالایی در سیاست خارجی روسیه برخوردار بوده و هست. روس‌ها قبل از حمله به کشور افغانستان در دهه هفتاد میلادی قرن بیستم (۱۹۷۹ تا ۱۹۸۹) متحمل هزینه‌های راهبردی و به‌نوعی زمینه‌ساز فروپاشی بلوک شرق به رهبری اتحاد جماهیر شوروی شدند، اما با این حال، تحولات سیاسی - امنیتی افغانستان، در کانون توجهات روسیه قرار داشته است. صلح و امنیت افغانستان از جمله موضوعات مهم امنیت بین‌المللی است که کشورهای زیادی از جمله همسایگان این کشور را در آسیای مرکزی درگیر خود نموده است. پیوستگی جغرافیایی و مرز مشترک افغانستان با سه کشور تاجیکستان، ازبکستان و ترکمنستان در آسیای مرکزی که طبق استراتژی سیاسی - امنیتی روسیه، به عنوان مرزهای خارج نزدیک و حوزه منافع حیاتی این کشور شناخته می‌شود، جایگاه مهمی به افغانستان در سیاست خارجی و امنیتی روسیه داده است. بر این اساس مهم‌ترین اولویت روسیه در روابط با افغانستان عموماً مسئله امنیت ذکر می‌شود که البته پیوند معنی‌داری با رویکرد ژئوپلیتیک روس‌ها در منطقه و جهان دارد. امنیت و ژئوپلیتیک در کنار زمینه‌های همکاری اقتصادی به ویژه در حوزه معادن زیرزمینی، انرژی و حمل و نقل و تسلیحات نظامی اهمیت افغانستان را در سیاست خارجی روسیه دوچندان کرده و باعث شده است که این کشور تحولات افغانستان را از نزدیک رصد و تلاش کند به‌عنوان یکی از بازیگران اصلی این میدان نقش ایفاء نماید (Jokar, 2019: 1). ژنوم‌های متعددی سیاست خارجی فدراسیون روسیه را تحت تأثیر قرار می‌دهد. عمده این مؤلفه‌های عبارت هستند از خلأ هویتی ناشی از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، گسترده‌گی قلمرو جغرافیایی، افراط‌گرایی اسلامی، تروریسم و جدایی طلبی، مواد مخدر و گسترده‌گی ناتو به شرق هستند (Colaey, 1389:28).

در این راستا روسیه برای اتخاذ کدهای ژئوپلیتیک خود در قبال افغانستان سیاست‌هایی را در ابعاد سیاسی، اقتصادی و امنیتی نظامی در افغانستان اتخاذ کرده که به طور عمده همکاری با ناتو، مبارزه علیه تروریسم، تولید و قاچاق مواد مخدر، تلاش برای نفوذ سیاسی در افغانستان، حضور و سرمایه‌گذاری اقتصادی، اعطا و فروش تسلیحات، کمک‌های نظامی، امنیتی و آموزشی بوده است. در سطح منطقه‌ای

¹ geopolitics

نیز به همکاری با ناتو و آمریکا در ابعاد تدارکاتی، ارتباطی و اطلاعاتی پرداخته و در جهت تقویت و تحکیم نظم‌های امنیت منطقه‌ای اوراسیا از جمله ترتیبات چندجانبه مانند سازمان همکاری شانگهای و سازمان امنیت جمعی و جلب مشارکت افغانستان در این مناسبات حرکت کرده است. روسیه برای تنظیم سیاست خود در افغانستان مطابق فرضیات استراتژیک و ژئوپلیتیک خود عمل نموده است و بر اساس آنها دستور العمل عملیاتی سیاست خارجی خود را تعریف نموده است. در واقع بر اساس این دستور العمل در قبال افغانستان به انجام اقداماتی مبادرت ورزیده است و منافع و علایق خود را تعریف نموده است و به شناسایی تهدیدهای این کشور علیه منافع خود پرداخته و در عین حال یک پاسخ و راه کار برنامه‌ریزی شده را برای مقابله با این تهدیدها در نظر گرفته است (Sajjadpour and Jahanbakhsh, 1396:43).

۲-۳. متغیر سیاسی و امنیتی

برای روسیه، سیاست در قبال افغانستان بر اساس عوامل متعددی هدایت می‌شود که مهم‌ترین آنها بی‌ثباتی کنونی در افغانستان است، که تأثیرات سرریزی بر کشورهای آسیای مرکزی دارد (Pawar, 2011: 1). عامل دیگر تهدید امنیتی غیرمستقیم ناشی از قاچاق مواد مخدر است. زیرا کشت تریاک منبع اصلی تأمین مالی گروه‌های تروریستی منطقه است. اهداف اصلی روسیه در افغانستان تثبیت وضعیت داخلی و محدود کردن تهدیداتی است که ممکن است از این کشور نشأت بگیرد. از اینرو نگرانی اصلی روسیه، حفظ امنیت در منطقه افغانستان و جلوگیری از بی‌ثباتی در آسیای مرکزی است. تهدیدهای متعددی از افغانستان برای روسیه وجود دارد که قاچاق مواد مخدر ملموس‌ترین آنهاست. تصمیم‌گیرندگان روسی سوء مصرف غیرقانونی مواد مخدر در روسیه را به عنوان یکی از مشکلات اصلی این کشور که با آن مواجه است برجسته می‌کنند؛ از اینرو اهمیت قاچاق مواد مخدر در شکل دادن به سیاست مسکو در قبال افغانستان، که به عنوان بزرگترین تولیدکننده مواد افیونی در جهان است اهمیت بسیار دارد (Lang, 2014: 1-2). بنابراین با توجه به خطرات مستقیمی که روسیه از جانب تولید و قاچاق مواد مخدر در افغانستان احساس می‌کند و نیز مشاهده بی‌توجهی نیروهای ناتو به امر مبارزه با کشت خشخاش، مسکو اقدام به طرح برنامه‌های مدون در این زمینه نموده است. استراتژی روسیه در خصوص مقابله با مواد مخدر در قالب برنامه رنگین کمان ۲^۱ به منظور انهدام تولیدات مواد مخدر افغانستان طرح ریزی شده است

¹ Rainbow

(Weitz, 2010: 3). علاوه بر تجارت مواد مخدر، تهدیدات امنیتی و بنیادگرایی اسلامی که از اوایل دهه ۱۹۹۰ توسعه یافته است، یکی دیگر از دلایل اهمیت بالای این کشور در معادلات منطقه‌ای روسیه شناخته می‌شود؛ دولت روسیه به این باور رسیده که تروریسم اسلامی تهدید ناشی از فعالیت‌های جنبش بنیادگرایی اسلامی^۱ مانند القاعده و داعش می‌باشد که در افغانستان مستقر گردیده است. بنیادگرایی اسلامی که می‌تواند منبع بی‌ثباتی برای جمهوری‌های آسیای مرکزی و مردم روسیه شناخته شود (Allison, 2004: 295) و حضور داعش در افغانستان تهدیدی بزرگ برای امنیت این کشور است. از اینرو مسکو خطر ظهور این گروه را در افغانستان هشدار می‌دهد و مقامات روسیه از حضور هزاران نفر از اعضای داعش در افغانستان اظهار نگرانی می‌کنند در حالی که مقامات افغانستان حضور نیروهای داعش در این کشور را جدی تلقی نمی‌کنند (Allison, 2004: 294).

با این ملاحظه روسیه همواره نگران سرریزهای احتمالی بنیادگرایی اسلامی، تروریسم و جنگ‌سالاری سبک افغانی در آسیای مرکزی است. در این راستا سیاست روسیه در قبال افغانستان نیز بر اساس نقش بسیار مطلوب آن به عنوان تأمین کننده امنیت خالص در منطقه اوراسیا هدایت می‌شود (Allison, 2004: 295). با این حال، روسیه بر سر هدف خود از اعمال نفوذ در افغانستان بدون درگیر شدن با بحران داخلی افغانستان در معامی قرار گرفته است. تهدیدات ناشی از حضور گروه‌های تروریستی فراملی موضوع اصلی نگرانی روسیه است، زیرا روسیه در زمان‌های اخیر قربانی فعالیت‌های افراطی شده است. بنابراین این گروه‌ها را تهدیدی مهم برای امنیت منطقه می‌داند. در مؤسسه آلمانی امور بین‌الملل و امنیت (SWP)^۲، کارشناسان سابقین فیشر و آنجلا استانزل می‌گویند که روسیه بیشترین سود را «در سطح جهانی» از «تضعیف غرب از زمان خروج از افغانستان تجربه کرده‌اند» دارند. اما آنها استدلال می‌کنند که مسکو راه حلی برای چالش‌های امنیتی^۳ منطقه‌ای جدی که اکنون با آنها مواجه هست، پیدا نکرده است (Shweta, 2022: 2). در مجموع از نظر امنیتی و سیاسی، هر وضعیتی در آینده یعنی باقی ماندن دولت کنونی افغانستان به قوت خود و یا روی کار آمدن طالبان، یکی از نگرانی‌های روسیه، مرزهای شمالی افغانستان است که مبدا حکمرانان بعدی مرزهای شمال افغانستان را به عنوان محلی برای افزایش مخاطرات این کشور، تأثیر در روسیه و حتی استفاده نظامی برای کاهش قدرت روسیه تلقی کرده و مورد استفاده قرار بگیرد که در این صورت ناامنی‌هایی را متوجه کرملین خواهد کرد. شاید در راستای همین

¹ Islamic fundamentalism movement

² Islamic fundamentalism movement

³ Security challenges

نگرانی‌ها است که کرملین بیان داشته هدف اصلی آنها از فعالیت در افغانستان برای تأمین امنیت مرزهای خود و شرکای آنها در آسیای مرکزی است. چرا که اکنون با خروج نیروهای نظامی کشورهایمانند آمریکا زمینه برای ورود نیروهای نظامی طالبان به مرزهای خود و متحدانش به خصوص کشورهای آسیای مرکزی که برای روسیه مهم می‌باشد، ممکن است (Khalghinejad, 1400:1).

۳-۳. متغیر اقتصادی

روسیه در افغانستان گذشته پردرد سر و تجربه منحصر به فرد داشته است. سابقه طولانی در حوزه اقتصادی در درجه اول روابط روسیه و افغانستان مورد تحلیل و اهمیت قرار می‌گیرد؛ منافع اقتصادی روسیه در افغانستان اغلب دست کم گرفته یا به‌طور کامل غفلت می‌شود. بازگشت اقتصادی مسکو باعث گردید تا روسیه در دوران اشغال شوروی و بعد از آن، سرمایه‌گذاری زیادی در زیر ساخت‌های افغانستان انجام دهد. که یکی از نمونه‌های این دوره، شاهراه و تونل سالنگ می‌باشد که راه ارتباطی کلیدی حمل و نقل از طریق هندوکش است، که هنوز نماد دوران مدرن‌سازی کشور به شمار می‌رود؛ با بهبود روابط روسیه و افغانستان، باعث تشدید فعالیت اقتصادی این دو کشور گردید. براین اساس از سال ۲۰۰۱، برنامه‌ها و مذاکرات متعدد برای مشارکت‌های دو جانبه توسط روسیه و افغانستان مورد بحث قرار گرفته است. در این راستا پس از سال ۲۰۰۱، روسیه بر این باور بود که برخلاف دیگر بازیگران اصلی مانند چین، هند و آمریکا علاوه برداشتن فن‌آوری مناسب در زمینه فنی و اقتصادی در ساخت و بهره‌برداری در مقیاس بزرگ پروژه‌های اکتشافی در افغانستان، بتواند کمک‌های مالی نقدی به افغانستان را جبران کند. این مسائل در حالی است که همواره برگزاری بیشتر نشست‌ها و دیدارها در زمینه مذاکره دو جانبه توسط روسیه و افغانستان نگران کننده است. گفتگوها معمولاً تحت سلطه لفاظی‌های تو خالی، وعده‌ها صورت می‌گیرد (Stepanova, 2007: 1). پروژه‌هایی شامل بازسازی بنگاه‌های صنعتی و زیر ساخت‌هایی که عمدتاً توسط مهندسان و متخصصان در نیمه دوم قرن بیستم شوروی ساخته شده نمونه‌ایی از این مشارکت‌ها محسوب می‌شود. در این راستا مسکو توانست ۱۱.۱ میلیارد دلار از بدهی ۱۲ میلیارد دلاری افغانستان به روسیه را لغو کند و یک شرکت لجستیک^۱ مشترک روسیه و افغانستان که در زمان شوروی تأسیس گردیده بود، دوباره مشغول مدرن سازی بند نغلو در شرق کابل و ساخت تأسیسات تولید برق در بسیاری از ولایات و همچنین یک شبکه ارتباطی سیار در بخش‌های شمالی کشور شود (Janse,

^۱ Logistics Company

2021: 2). بخشی از زنجیره تأمین ناتو شبکه توزیع شمالی است و بخش دیگر شرکت‌های حمل و نقل هوایی لجستیک روسیه برای استراتژیک ناتو می‌باشد، که به مسکو اجازه می‌دهد از مشارکت غرب در افغانستان سود مالی بگیرد و در امور اقتصادی افغانستان مشارکت داشته باشد. شرکت‌های روسی نیز در تجارت با کابل فعال هستند. با این ملاحظه تجارت روسیه با افغانستان به ۴۰۰ میلیون دالر رسید بود. اما در سال ۲۰۱۶ تقریباً کاهش یافته بود. از اینرو کرملین پیشنهاد سرمایه‌گذاری‌های کلان اقتصادی در بعضی زیرساخت‌های افغانستان را ارائه داده بود و اکتبر ۲۰۱۷ نیز یک هیئت بیست نفره تجاری را به منظور مذاکره در زمینه سرمایه‌گذاری در بخش‌های کشاورزی، حمل‌ونقل و معادن افغانستان به این کشور فرستاد که نتایج مثبتی برای روس‌ها در پی داشت (Hojjatzadeh, 1396:1).

در سال ۲۰۱۸، روسیه خدماتی به ارزش ۷.۹ میلیون دلار به افغانستان صادر کرد که حمل و نقل (۴.۳ میلیون دلار)، خدمات ساختمانی (۳.۳ میلیون دلار) و سایر خدمات تجاری (۳۰۰ هزار دلار) از نظر ارزش بیشترین خدمات را داشتند. در سال ۲۰۲۰، روسیه ۱۵۱ میلیون دلار به افغانستان صادر کرد. عمده‌ترین محصولاتی که روسیه به افغانستان صادر کرد روغن بذر (۶۸.۲ میلیون دلار)، نفت تصفیه شده (۳۰.۶ میلیون دلار) و چوب اره (۲۵.۱ میلیون دلار) است. در ۲۴ سال گذشته صادرات روسیه به افغانستان با نرخ سالانه ۸.۵۴ درصد افزایش یافته است، از ۲۱.۱ میلیون دلار در سال ۱۹۹۶ به ۱۵۱ میلیون دلار در سال ۲۰۲۰. از جنوری تا سپتامبر ۲۰۲۱، تجارت بین روسیه و افغانستان ۵۱.۸ درصد و صادرات ۵۳.۰ نسبت به مدت مشابه سال گذشته کاهش یافته است. این در حالی است که واردات ۵.۲ درصد افزایش یافته است. با توجه به ماهیت غالب صادرات روسیه در تجارت دوجانبه، برای مسکو این شاخص مثبت است. در ژانویه ۲۰۲۲ روسیه ۹.۹۹ میلیون دلار صادرات و ۱۰۹ هزار دلار از افغانستان وارد کرد که در نتیجه تراز تجاری مثبت ۹.۸۸ میلیون دلار بود. بین ژانویه ۲۰۲۱ و ژانویه ۲۰۲۲، صادرات روسیه ۵.۲۱ میلیون دلار (۱۰۹ درصد) از ۴.۷۸ میلیون دلار به ۹.۹۹ میلیون دلار افزایش یافته است، در حالی که واردات با کاهش ۱۶.۷- هزار دلار (۱۳.۳- درصد) از ۱۲۶ هزار دلار به ۱۰۹ هزار دلار رسیده است (Lang, 2014: 4). افزون بر این مسئله تجارت نظامی یکی دیگر از نگاه اقتصادی روسیه به افغانستان محسوب می‌شود؛ در این شرایط مسکو می‌تواند به عنوان وارد کننده تجهیزات نظامی به افغانستان باشد؛ به همین جهت است که شاهد تلاش روسیه برای مذاکرات بین‌الافغانی هستیم تا بتواند از بروز آتش‌های جنگی به سمت منافع خود و متحدانش و همچنین داخل افغانستان تا حدودی جلوگیری کند. چرا که در صورت ادامه دار بودن این شرایط و وخیم‌تر شدن اوضاع علاوه بر داخل افغانستان تبعات خاص آن

منطقه و امنیت سایر کشورهای مختلف را تحت تأثیر قرار خواهد داد و قدرتهای مختلف تلاش برای پیشگیری قبل از درمان این موضوع را مد نظر دارند (Khalghinejad, 400:1).

۴. سیاست و نگرانی روسیه پس از تسلط طالبان

خروج ناگهانی نیروهای غربی باقیمانده از افغانستان و تسلط سریع طالبان به کاهش خشونت‌های جنگی در سراسر کشور منجر شد، اما به شدت درجه عدم اطمینان کلی را افزایش داد. آنچه روسیه را بیش از همه نگران کرد، نه خروج ایالات متحده، که در انتظار و قریب‌الوقوع بود، بلکه شکست بالقوه مقامات جدید در تضمین نظم اساسی و عملکرد دولت بود. برای مسکو، چالش اصلی کمتر در مورد برخورد با طالبان یا با یک دولت اسلام‌گرا بود، بلکه بیشتر در مورد چشم‌انداز نبود قدرت مرکزی کارآمد و بی‌ثباتی بیشتر بود که می‌توانست از مرزها، به‌ویژه به آسیای مرکزی سرایت کند. این خطرات با گسترش کنترل نشده سلاح‌های نسبتاً مدرن و رها شده تشدید شده است (Stepanova, 2021:4).

از این رو روسیه با دقت تحولات افغانستان را پیگیری می‌کند و با محافظه‌کاری خاص خود در جستجوی بهترین رویکرد به این تحولات است. نگرانی روسیه از تحولات افغانستان تبدیل شدن این کشور به منبع بی‌ثباتی در منطقه و سرایت آن به روسیه است. برای روسیه و کشورهای آسیای مرکزی، جریان پناهجویان و فعالیت‌های برون مرزی تروریستی سازمان‌های شبه داعش مشکل اساسی ایجاد می‌کند. علاوه بر این افغانستان منبع اصلی مواد مخدر منتقل شده از آسیای مرکزی به روسیه نیز می‌باشد (حسین پور، ۲۰۱۴:۲۰). نگرانی دیگر روسیه این است که گروه‌های تروریستی در افغانستان نباید در کشورهای آسیای میانه نفوذ کرده و فعالیت کنند و این‌گونه بهانه‌ای برای دخالت آمریکا در این کشورها فراهم سازند. از این رو دولت‌های آسیای مرکزی رویکرد متفاوتی نسبت به طالبان اتخاذ می‌کنند (Halbach, 1998:33). آنها میانجیگری یک توافق صلح را انجام می‌دهند و امیدوارند که حتی در صورت عدم دستیابی به صلح، آنها بتوانند با این گروه "مذاکره" کنند و از استفاده افراط‌گرایان داخلی آسیای مرکزی از افغانستان، برای ایجاد بی‌ثباتی در منطقه جلوگیری کنند (Harrison, 2021:3). به گفته مقامات روسی روی کار آمدن طالبان به طرز چشمگیری منطقه را رادیکال می‌کند. این خطر وجود دارد که افراط‌گرایان در اینجا متوقف نشوند و سعی کنند کشورهای همسایه را به مدار نفوذ خود، از جمله جمهوری‌های آسیای مرکزی-متحدان روسیه در سازمان پیمان امنیت جمعی (CSTO)^۱، جلب کند و اگر یکی از آنها توسط

¹ Collective Security Treaty Organization

تروریست‌ها مورد حمله قرار گیرد مسکو براساس تعهدات معاهده، مجبور به مداخله خواهد شد (Taieb and Rizwan, 2021:2). روسیه به سرعت با واقعیت‌های جدید در افغانستان با سیاست‌هایی که با عمل‌گرایی و پیگیری منافع اصلی در افغانستان و تقویت نفوذ منطقه‌ای خود، به‌ویژه در تاجیکستان- مشخص می‌شود، سازگار می‌شود. کرملین از تعامل اولیه خود با طالبان بهره خواهد برد و به دنبال ایجاد یک رویکرد عمل‌گرایانه^۱ برای حکومت طالبان خواهد بود (Lewis, 2020: 2).

این کشور برای مهار گروه‌های تروریستی رقیب در افغانستان، مانند استان خراسان، با طالبان شریک خواهد شد و همچنان به دنبال تضمین‌هایی است که افغانستان به پناهگاهی برای گروه‌های جهادی/ تروریستی که روسیه یا متحدانش را هدف قرار می‌دهند، تبدیل نخواهد شد. روسیه همچنین از وضعیت افغانستان برای نشان دادن بازگشت خود به رقابت جهانی قدرت استفاده خواهد کرد. افغانستان به عنوان یک استدلال علیه برنامه‌های دموکراتیزاسیون و حقوق بشر غرب عمل خواهد کرد، و اینکه ایالات متحده ثابت کرده است که یک شریک غیرقابل اعتماد است و بر اعتبار خود به عنوان یک شریک جهانی برای رژیم‌های ضد غربی تأکید می‌کند. با خروج ایالات متحده از منطقه، کارشناسان روسی با شدت، فراوانی و صراحت بیشتری با واقعیت‌های در حال تغییر افغانستان درگیر شده‌اند. تلاش‌ها برای همسویی موضع روسیه نشان دهنده انحراف از سکوت گذشته نسبت به مشارکت در کشور افغانستان است. روسیه در حال حاضر مجموعه‌ای از ابزارها، از جمله نفوذ دیپلماتیک و نظامی خود استفاده می‌کند و از این طریق به تعامل خود با کشورهای آسیای مرکزی و جنوبی با افغانستان می‌پردازد. با این رویکرد چند مسیره، روسیه علاقه‌مند به تحکیم حضور نظامی خود در آسیای مرکزی، تقویت شهرت خود به عنوان یک شریک دیپلماتیک کلیدی در منطقه، و تبدیل شدن به یک بازیگر مهم‌تر در اتصال اقتصاد افغانستان به مراکز در آسیای مرکزی، جنوبی و غربی است (Najam, 2021:2).

۵. موضع روسیه در قبال طالبان در افغانستان

در سناریوی کنونی، بیشترین اولویت برای روسیه پر کردن خلأ امنیتی پس از خروج آمریکاست. روسیه مشتاق ایفای نقش میانجی در مسائل مربوط به افغانستان و فراتر از آن است. نگرانی‌های جدید امنیتی منطقه‌ای پس از بازگشت طالبان به روسیه یک مزیت استراتژیک برای بازسازی نفوذ خود در قلب اوراسیا داده است. روسیه استدلال کرده است که به رسمیت شناختن طالبان حداقل به نفع چندین کشور

¹ Pragmatic approach

است. اگر وضعیت در افغانستان بدتر شود و بازوی تندروتر طالبان جای پای خود را به دست آورد، روسیه قادر خواهد بود از طریق اقداماتی که در چارچوب سازمان پیمان امنیت جمعی ((CSTO¹ به خوبی تثبیت شده است از خود و کشورهای آسیای مرکزی دفاع کند. به یک معنا، وزارت امور خارجه روسیه را می‌توان به عنوان «پلیس خوب» در نظر گرفت، در حالی که وزارت دفاع روسیه و (CSTO) «پلیس بد» هستند، این دومی‌ها نیروهای امنیتی خود را می‌سازند تا طالبان هیچ تلاشی برای زیر پا گذاشتن وعده‌های خود به ویژه در مورد امنیت آسیای مرکزی نکنند. به همین دلیل، همانطور که بسیاری از رسانه‌ها گزارش می‌دهند، به سختی می‌توان موضع روسیه را به طور قطعی طرفدار طالبان دانست. روسیه چندین بار اعلام کرده است که آماده حمایت از جناح میانه‌روی طالبان تا زمانی است که آنها سیاست‌های داخلی سودمند، دولت فراگیر و امنیت کشورهای آسیای مرکزی را ایجاد کنند (Kazantsev and Medvedeva, 2021: 5). وضعیت امنیتی در افغانستان به دنبال خروج سریع نیروهای آمریکایی از افغانستان به سرعت رو به وخامت است و نقش سایر قدرت‌ها از جمله روسیه شاهد افزایش است. منافع امنیتی روسیه، از یک طرف آن را علاقه‌مند به یک افغانستان باثبات و پایان دادن به درگیری‌های مسلحانه² در منطقه تبدیل می‌کند. از طرفی دیگر نگرانی آن این است که در صورت تشدید بی‌ثباتی، خشونت ممکن است به آسیای مرکزی سرایت کند و باعث بی‌ثباتی در نزدیکی مرزهای روسیه شود. خطر گسترش ایدئولوژی افراطی و رادیکال به ویژه داعش به آسیای مرکزی و قفقاز جنوبی و قاچاق غیرقانونی مواد مخدر و سرایت آن به روسیه نگرانی دیگری است (Taneja, 2021: 5).

از اینرو در طول سال‌ها، مسکو به طور پیوسته نفوذ خود را بر مسئله افغانستان افزایش داده است. خواه این تماس با طالبان باشد که چندین سال پیش آغاز شده است یا شرکت در قالب مذاکرات ترویکا یا ترویکای گسترده، یا حتی ایجاد قالب مذاکرات مسکو، ابرقدرت سابق حضور خود را گسترش داده است. در واقع، با وجود بدتر شدن روابط بین مسکو و واشنگتن، دو طرف در مورد وضعیت افغانستان در حال رایزنی منظم بوده‌اند. هر دو کشور خواستار گفتگو با همه افغان‌ها دولت، رهبران سیاسی، طالبان و جامعه مدنی برای توافق صلح هستند. مسکو که از به قدرت رسیدن طالبان در کابل می‌ترسد، معتقد است که برای اطمینان از حفظ منافعش در این موضوعات، تعامل با طالبان لازم است. علیرغم اینکه طالبان همچنان یک سازمان ممنوعه در روسیه است، دو طرف چندین نشست برگزار کرده‌اند. وزارت

¹Collective Security Treaty Organization

²Armed conflicts

خارج روسیه به تضمین‌های طالبان اشاره کرده است که «مرزهای کشورهای آسیای مرکزی را نقض نخواهد کرد» علاوه بر این، «تهدید داعش در افغانستان را دفع می‌کند و تولید مواد مخدر در این کشور را پس از پایان این دوره از بین خواهد برد» (Kapoor, 2021: 3). این عوامل باعث می‌شود که مسکو در گفتگوهای جاری در مورد آینده افغانستان سرمایه‌گذاری کند، حتی اگر موضع خود را در برابر عدم مداخله از طریق ابزار نظامی حفظ کند (Taneja, 2021:5). در چارچوب سیاست قدرت‌های بزرگ، روسیه به طور مداوم نفوذ خود را در آسیای مرکزی گسترش داده است. خروج نیروهای آمریکایی انگیزه بیشتری برای روسیه برای گسترش حضور نظامی خود در منطقه ایجاد کرده است با پیشروی سریع طالبان روسیه به سرعت دست به مانور نظامی با همپیمانان آسیای مرکزی خود خواهد زد. آقای کابولوف در این خصوص اظهار داشت که، عمده درگیری‌ها در مناطق شمالی افغانستان و همجوار کشورهای آسیای مرکزی رخ می‌دهد و روسیه گام‌های لازم برای ممانعت از سرایت جنگ به این کشورها را خواهد برداشت (Ramani, 2021: 2). در واقع مواضع روسیه نشان می‌دهد که مسکو هیچ نگرانی بابت پیشروی طالبان در افغانستان و حتی تصرف کابل ندارد، بلکه بیشتر نگران امنیت مرزهای کشورهای آسیای مرکزی به عنوان دروازه ورودی به خاک روسیه است. روسیه عمدتاً از طریق مکانیسم‌های سیاسی و روندهای امنیتی به دنبال تقویت حضور و نفوذ خود در افغانستان در دوران پسا خروج آمریکا از این کشور بوده است. البته از چند سال قبل که بحث خروج نیروهای آمریکایی از افغانستان مطرح شد، روندها و مکانیسم‌های مذکور از جمله تماس با طالبان و برخی تبادلات اطلاعاتی و سیاسی و حتی کمک‌های تسلیحاتی^۱ به طور جدی در دستور کار سیاست خارجی مسکو قرار گرفته که در ماه‌های گذشته و همزمان با تشدید تحولات افغانستان شدت یافته است (Khoshaind, 1400:1).

بنا به اظهارات کرملین، هدف اصلی تأمین امنیت مرزهای جنوبی شرکای روسیه در آسیای مرکزی است. با این وجود به نظر می‌رسد که پیشروی اخیر طالبان در داخل افغانستان و شکست دولت اشرف غنی رئیس‌جمهور سابق افغانستان باعث شده است که روسیه دست از موضوع بی‌طرف بکشد و به سمت این گروه بچرخد. سازگاری روسیه با نظم سیاسی جدید افغانستان نشان دهنده تأثیر بیش از یک دهه دیپلماسی مخفیانه و عمومی با طالبان است. با این حال، محفوظات جدی روسیه در مورد تحکیم قدرت درازمدت طالبان و تعهد ادعایی برای مبارزه با تروریسم فراملی را به جای ایجاد مشارکت با امارت

¹ Arms Assistance

اسلامی پنهان می‌کند. همانطور که ذبیح الله مجاهد سخنگوی طالبان اخیراً پیش بینی کرده بود، استراتژی روسیه در قبال افغانستان دیپلماسی و بازدارندگی را ترکیب می‌کند. این استراتژی به آن اجازه می‌دهد تا روابط صمیمانه خود را با طالبان حفظ کند و در عین حال نگرانی‌های امنیتی مشروع شرکای آسیای مرکزی خود را کاهش دهد (2: Ramani, 2021). این کشور برای مهار گروه‌های تروریستی رقیب در افغانستان، مانند استان خراسان، با طالبان شریک خواهد شد و همچنان به دنبال تضمین‌هایی است که افغانستان به پناهگاهی برای گروه‌های جهادی/تروریستی که روسیه یا متحدانش را هدف قرار می‌دهند، تبدیل نخواهد شد. روسیه همچنین از وضعیت افغانستان برای نشان دادن بازگشت خود به رقابت جهانی قدرت استفاده خواهد کرد. افغانستان به‌عنوان یک استدلال علیه برنامه‌های دموکراتیزاسیون و حقوق بشر غرب عمل خواهد کرد، و اینکه ایالات متحده ثابت کرده است که یک شریک غیرقابل اعتماد است و بر اعتبار خود به‌عنوان یک شریک جهانی برای رژیم‌های ضدغربی تأکید می‌کند (SCEEUS Report, 2021:1). در واقع برای روسیه سقوط کابل نشانه زوال هژمونی آمریکا است. عقب‌نشینی ایالات متحده و خلاء قدرت بالقوه^۱ که در منطقه حاصل می‌شود، به روسیه اجازه می‌دهد تا جای پای ژئوپلیتیکی در افغانستان ایجاد کند. برای این منظور، از قبل شروع به ایجاد روابط با جناح‌های سیاسی افغانستان کرده است. روسیه همچنان خود را یک هژمون منطقه و خروج آمریکا را فرصتی برای احیای نقش و گسترش قدرت خود از طریق ایجاد اتحاد در منطقه می‌داند. دولت شکست خورده افغانستان نیز نشان دهنده بحران هویت آمریکایی و عدم انسجام فزاینده در سیاست‌های خارجی دموکراسی‌های غربی است. بنابراین مسکو این تحول در همسایگی خود را نمادی از نظم نوین جهانی می‌داند که ماهیت چند قطبی دارد. افول هژمونی ایالات متحده را می‌توان به تحت فشار قرار گرفتن آن از سوی چین مدعی در اقیانوس هند و اقیانوسیه نسبت داد. خلاء قدرت حاصله این فرصت را به قدرت‌های منطقه‌ای داده است تا ژئوپلیتیک قلب اوراسیا را شکل دهند (4: Shweta, 2022).

روسیه برای کاهش بی‌ثباتی در افغانستان تحت رهبری طالبان، سه سیاست را دنبال می‌کند. اول، روسیه در حال تقویت تعامل خود با پاکستان در مورد امنیت افغانستان است. اکسپرس تریبون پاکستان تماس پوتین با عمران خان، نخست وزیر پاکستان را به‌عنوان «لحظه تعیین کننده» در روابط روسیه و پاکستان توصیف کرد، زیرا «اولین تصدیق ضمنی این بود که روسیه برای پیشبرد منافع خود به پاکستان تکیه کرده است.» این بدان معنا نیست که روسیه پشت سیاست‌های پاکستان در قبال افغانستان است. رسانه‌های روسی نگرانی خود را در مورد تخریب حاکمیت افغانستان که با تقویت شبکه حقانی پاکستان همراه

است، ابراز کرده و ادعای دخالت ارتش پاکستان در حمله دره پنجشیر را برجسته کرده‌اند. با این وجود، روسیه پاکستان را به عنوان کانالی ضروری برای طالبان می‌بیند و منافع امنیتی را در تقویت روابط خود با اسلام آباد می‌بیند. دوم، روسیه همکاری امنیتی خود را با هند در برابر تهدیدات مشترک ناشی از افغانستان گسترش داده است. نیکولای کوداشف، سفیر روسیه در هند، اذعان کرد که مسکو و دهلی نو هر دو نگران سرریز تروریسم از افغانستان هستند، زیرا تهدیدی برای آسیای مرکزی و کشمیر است. مشاور امنیت ملی نارندرا مؤدی، آجیت دووال، مشاور امنیت ملی نخست وزیر هند و نیکولای پاتروشف همتای روس او نیز در مورد ارتقای همکاری روسیه و هند علیه تروریسم و قاچاق مواد مخدر گفتگو کرده‌اند. سوم، روسیه در حال تعمیق هماهنگی با شرکای خود در آسیای مرکزی در مورد امنیت افغانستان است. سازمان پیمان امنیت جمعی به رهبری روسیه تمرینات نظامی سه روزه خود را در قرقیزستان آغاز کرد تا تهدیدات ناشی از افغانستان را کاهش دهد. ازبکستان و تاجیکستان همچنین تمرینات نظامی مشترکی را با روسیه برگزار کرده‌اند، در حالی که شرکت روزوبرون اکسپورت با فروش تسلیحات به کشورهای آسیای مرکزی هم‌مرز با افغانستان موافقت کرده است. اگرچه اظهارات رسمی روسیه در مورد طالبان از نظر لحن خوشبینانه است، اما آنها تردیدهای فزاینده در مسکو در مورد توانایی امارت اسلامی برای ایجاد ثبات در افغانستان را تکذیب می‌کنند. از اینرو روسیه احتمالاً دیپلماسی را با بازدارندگی ترکیب خواهد کرد، زیرا به دنبال کاهش تهدیدات امنیتی و استفاده از فرصت‌های تجاری نوپا در افغانستان است (Ramani, 2021: 2).

از اوایل دهه ۲۰۱۰، مسکو در حال بررسی راه‌های دیپلماتیک برای تأثیرگذاری بر تحولات افغانستان بود. با کاهش حضور ایالات متحده و ناتو و تقویت پیوسته طالبان در سراسر کشور، روسیه تلاش‌های خود را افزایش داد. در نتیجه، مسکو تعدادی ابتکار دیپلماتیک را راه اندازی کرد که اغلب به‌عنوان سکوهای گفتگوی موازی با ابتکارات تحت رهبری غرب سازماندهی می‌شدند. روسیه قالب مسکو را برای رایزنی‌های صلح منطقه‌ای در مورد افغانستان با مشارکت طالبان در سال ۲۰۱۷ و گفت‌وگوی غیررسمی بین الافغانی در مسکو در سال ۲۰۱۹ ایجاد کرد که این گفتگو تحت نظارت سازمان‌های دیاسپورای افغان در روسیه سازماندهی شد. این گفتگو رهبران چندین جنبش و جناح اصلی ائتلاف شمال سابق افغانستان، گروه‌های مجاهدین و طالبان را گرد هم آورد تا در مورد چشم‌انداز صلح گفتگو کنند. این ابتکارات با وجود اینکه طالبان همچنان در فهرست رسمی روسیه از سازمان‌های تروریستی قرار داشتند، انجام شد. تلاش مشابهی، گفتگوی چین، روسیه و ایالات متحده بود، یک ابتکار مشترک

که از گفت و گوی ایالات متحده و روسیه در مورد افغانستان نشأت گرفت. این قالب در اواسط سال ۲۰۱۹ به پاکستان گسترش یافت. روسیه همچنین برای برقراری گفت‌وگو با واشنگتن بر سر افغانستان کار کرده است و فرستادگان ویژه ایالات متحده و روسیه برای افغانستان در سال ۲۰۱۹ به‌طور منظم دیدار می‌کنند. همچنین از اواخر سال ۲۰۱۶ تلاش‌های متعددی برای استفاده از سازمان همکاری شانگهای به‌عنوان بستری برای رایزنی‌ها در مورد افغانستان با تأثیر محدود صورت گرفته است. هنگامی که مذاکرات بین ایالات متحده و طالبان در اواخر سال ۲۰۱۸ آغاز شد، مسکو رسماً از آنها حمایت کرد و در عین حال هرگونه ابتکار صلحی که روسیه در آن دخالت نداشت را زیر سؤال برد. در فوریه ۲۰۱۹، با ادامه مذاکرات دوحه بین طالبان و ایالات متحده، چرخش جدیدی در روابط روسیه و طالبان ایجاد شد. روسیه از رویکرد مشارکت محدود خود به سمت تعامل مستقیم فاصله گرفت. این تا حدی ناشی از یک اشتباه دیپلماتیک بود، زمانی که یک مقام ارشد طالبان با انکار روسیه مبنی بر حمایت دولت از مذاکرات مخالفت کرد. با این حال، مهم‌تر از همه، این نتیجه ارزیابی مجدد مسیر سیاسی افغانستان بود، زیرا طالبان در حال پیروز شدن و مبارزه با داعش بودند.

در ماه می ۲۰۱۹، زمانی که هیئتی متشکل از سیاستمداران افغان و نمایندگان طالبان برای جشن ۱۰۰ سال روابط دیپلماتیک روسیه و افغانستان در مسکو ملاقات کردند، سرگئی لاوروف، وزیر امور خارجه روسیه، خواستار خروج سریع نیروهای خارجی از افغانستان شد. روسیه به دایره کامل رسیده بود و اکنون یک برنامه مشترک با طالبان در مورد حل مناقشه دارد (SCREEUS Report, 2021:2-3). روابط با طالبان آشکارتر شد و روسیه همچنان در مذاکرات صلح با چهره‌های اپوزیسیون افغانستان درگیر شد و بدون حضور نمایندگان دولت افغانستان با طالبان تعامل داشت، روابط روسیه با دولت غنی بدتر شد. در دسامبر ۲۰۱۶، زمانی که روسیه میزبان اولین نشست بزرگ دیپلماتیک خود در مورد افغانستان بود، مقامات دولت افغانستان نگرانی خود را نسبت به کناره‌گیری و عدم دعوت از آنها ابراز کردند. در پاسخ، روسیه تلاش کرد تعامل خود را با دولت غنی و طالبان متعادل کند. مقامات روسی نمایندگان دولت افغانستان را برای گفتگوهای شش جانبه که در فوریه ۲۰۱۷ در مسکو برگزار شد دعوت کردند و موافقت کردند که "هر روند صلح بین الافغانی باید نقش رهبری کابل را بپذیرد". با این حال، دولت رئیس‌جمهور غنی از ابتکارات مختلف روسیه ناراضی بود و همچنان از تماس‌های کرملین با طالبان انتقاد می‌کرد. مسکو نیز به نوبه خود مدعی شد که تلاش‌هایش در راستای مشارکت با طالبان نبوده بلکه در تسهیل صلح در افغانستان بوده است. با این حال، مسکو نتوانست به دولت افغانستان اطمینان دهد و

نگرانی کابل پس از ادعاهای ایالات متحده مبنی بر انتقال سلاح‌های سبک روسیه به طالبان افزایش یافت. در انتقاد از روسیه، دولت افغانستان از حمایت ایالات متحده برخوردار شد. بنابراین، ایالات متحده در ابتدا پیشنهاد روسیه را برای شرکت در مذاکرات تحت رهبری مسکو با طالبان در ماه اوت ۲۰۱۸ رد کرد. اما در اواخر همان سال، ایالات متحده فرستاده ویژه خود در مورد افغانستان را برای شرکت در یک نشست گفتگوی مشابه فرستاد (SCEEUS Report, 2021:4-6).

در واقع روسیه به سرعت با واقعیت‌های جدید در افغانستان با سیاست‌هایی که با عمل‌گرایی و پیگیری منافع اصلی در افغانستان و تقویت نفوذ منطقه‌ای خود، به‌ویژه در تاجیکستان- مشخص می‌شود، سازگار می‌شود. کرملین از تعامل اولیه خود با طالبان بهره خواهد برد و به دنبال ایجاد یک رویکرد عمل‌گرایانه^۱ برای حکومت طالبان خواهد بود. در مجموع روسیه در سیاست راهبردی خود در قبال بحران افغانستان، سیاست و اولویت‌های امنیتی روسیه را در نظر می‌گیرند که با دیدگاه ژئوپلیتیک دوگینستی هم سواست و معتقدند که ایالات متحده تلاش می‌کند ایران، افغانستان و پاکستان را تحت سلطه خود قرار دهد. این ادعا می‌تواند با نگاهی به فعالیت‌های روسیه در هزاره جدید ثابت می‌شود. از یک طرف، روسیه با آمریکا در افغانستان همکاری کرده است از سوی دیگر، همیشه از حضور آمریکا و غرب در افغانستان انتقاد کرده است. باوجود برخی از تفاوت‌ها در گفتمان نخبگان روسیه در مورد افغانستان، به نظر می‌رسد که بسیاری از آنها آمریکا و حضور آن در منطقه را از نقطه نظر امنیتی می‌بینند (Lewis, 2020: 2). از اینرو روسیه در سازمان پیمان امنیت جمعی که اتحادیه‌ای تحت رهبری روسیه و با عضویت شش کشور از جمهوری‌های اتحاد جماهیر شوروی سابق است، تلاش خواهد کرد با افزایش همکاری‌های امنیتی از خطرات بالقوه برآمده از افغانستان بدون آمریکا جلوگیری کند.

نتیجه‌گیری

روسیه تهدیدهای متنوعی را از سوی افغانستان متوجه خود می‌بیند، که مهم‌ترین این تهدیدات علیه منافع و امنیت فدراسیون روسیه^۲ تلقی می‌شود. روسیه همواره از دولت اسلامی در افغانستان احساس خطر می‌کند و با وسعت یافتن داعش مسکو از تسری این گروه به مناطق شمال افغانستان، آسیای مرکزی و روسیه ابراز نگرانی می‌کند، بحث مواد مخدر تهدید دیگر برای روسیه به شمار می‌رود؛ افغانستان عرضه‌کننده مواد مخدر به جهان است که بیشتر آن در مناطق تحت کنترل طالبان تولید می‌شود. بیشتر

¹Pragmatic approach

²Interests and security of the Russian Federation

این مواد مخدر به روسیه قاچاق می‌شود و سالانه شمار زیادی از مردم روسیه از استعمال آن از بین می‌روند. روسیه نیز به مسئله افغانستان نگاه واقع بینانه‌ایی داشته است و افغانستان s اند و نگرانی فزاینده‌ای را در مورد چشم‌انداز ثبات در این کشور پس از خروج نیروهای آمریکایی ابراز می‌کند. یافته‌های مقاله نشان می‌دهد روسیه با اتخاذ رویکرد تاکتیکی و با هدف مدیریت و دفع تهدید در سیاست خارجی خود با افغانستان پرداخته است. اکنون روسیه درصدد است با رویکرد تهاجمی خود به عنوان یک قدرت جهانی وارد پروسه صلح در افغانستان شود و از این طریق بتواند سیاست خود را بر افغانستان تحمیل کند. با توجه به اینکه حکومت افغانستان این رویکرد را نمی‌تواند بپذیرد و از دیدگاه افغانستان مسکو باید رویکرد حکومت و مردم افغانستان بر اساس اراده مردم و افغانستان در پروسه صلح را اتخاذ نماید. در این راستا روسیه درصدد است با حفظ رویکرد امنیت، اهداف ژئوپلیتیکی خود را حفظ کند و همزمان با تلاش‌ها و طراحی سیاست‌های خود نفوذ خود را در منطقه گسترش دهد و با انجام این اقدام بتواند یک رویکرد متنوع‌تری در سطح ملی تشکیل دهد تا از این طریق بتواند به تثبیت حاکمیت و حفظ جایگاه بین‌المللی خود بپردازد. در واقع سیاست روسیه در افغانستان با روی کارآمدن مجدد طالبان روی طناب محکمی پیش می‌رود، زیرا دامنه اقدام مسکو محدود است. ترجیح می‌دهد طالبان قدرت را تحکیم کند، زیرا این گروه را تضمین‌کننده بالقوه ثبات در افغانستان می‌داند. این از حرکات و لفاظی‌های دیپلماسی روسیه در مورد طالبان و سایر طرف‌های ثالث قابل درک است. با این حال، در عین حال، مسکو نمی‌تواند به حامی مستقیم طالبان تبدیل شود. هشدارهای مهمی در خصوص به رسمیت شناختن این گروه به‌عنوان دولت افغانستان یا حمایت مستقیم از این گروه وجود دارد. انجام این کار برخلاف شهرت مسکو به‌عنوان یک مبارز علیه تروریسم بین‌المللی است و خطر بیگانه شدن برخی از متحدان آسیای مرکزی را به همراه خواهد داشت. با این حال، دستور کار روسیه در افغانستان با دستور کار طالبان متفاوت است، به این معنی که تعامل با طالبان برای دستیابی به اهداف آن در کشور ارجحیت دارد اما ضروری نیست. در واقع مسکو به خود این گروه علاقه‌ای ندارد، بلکه به طالبان برای تضمین‌های امنیتی که می‌توانند ارائه کنند، علاقه‌مند است.

- Allison, R. (2004). Strategic Reassertion in Russia's Central Asia Policy; International Affairs 80.p277-293).
- Allison, R. (2021). Executive Summary, Russian Interests in Afghanistan; SCEEU Report No. 1.
- Halbach, U. 2013. Afghanistan Shadows over Central Asia. Security and Human Rights; 2014.; p137-148.
- Hojatzadeh, Hossamuddin, (2018), Russia's changing strategies in Afghanistan and its future, Abrar Contemporary International Studies and Research Institute, Tehran, Khordad., p 1-4. [In Persian].
- Hosseinpour, Mohammad Baqir, (2022), Russia's policy in the context of Afghanistan's developments, Iras, 21 Mehr.p 1-2. [In Persian]
- Janse, Diana. (2021). Russian Interests in Afghanistan, SCEEU REPORT No1.p1-12.
- Jokar, A. (2021). Russia's Multipronged Policy in Afghanistan, January, Top Expert at Central Asia and Caucasus Studies, January.p1-5.
- Kazantsev, Andrei and Medvedeva, Svetlana. (2016). Russia's good cop, bad cop strategy in Afghanistan, Russia is concerned with a worsening security situation in Afghanistan. To avert further escalation, it is ready to use diverse means of aversion, January.p1-5.
- Khoshaind, Hamid. (2022). Russia's strategy towards Afghanistan. Foreign Relations Strategic Council. September 1. [In Persian]
- Karmi, Jahangir. and Jahanbakhsh, Mohammad Taqi. (2014). The position of Afghanistan in the security policy of the Russian Federation. World politics, scientific research quarterly of world politics. Fourth term, number two, summer.p33-65. [In Persian]
- Khaleghi Nejad, Maryam. (2021). Factors affecting the Taliban's recent rise in power. International Peace Studies Center (IPSC) available at: <https://peace-ipsc.org/fa>.p1-4. [In Persian]
- Kapoor, Nivedita .(2021). From War to Peace: The Regional Stakes in Afghanistan's Future, Attribution:., "From War to Peace: The Regional Stakes in Afghanistan's Future," ORF Special Report No. 131, March 2021, Observer Research Foundation.p1-24.
- Khadim Shirazi, Fatemeh, (2022), Variables affecting Russia's foreign policy in Afghanistan, International Center for Peace Studies, July 31.p 1-6. [In Persian]
- Kulai, (Tabarstani), goddess. (2011). Politics and government in Central Eurasia. First Edition. Tehran: Samit Publications. P1- 479. [In Persian]
- Lewis, David G. (2020). Return to Kabul? Russian Policy in Afghanistan; ISSN 1867-4119 No. 60; June.p1-11.
- Lang, J. (2014). Afghanistan: the view from Russia; European Union Institute for Security Studies
- Mearsheimer, John, J. (2006). Conversation in International Relations, (part 1), International Relations, Vol 20.p105-123.
- Mearsheimer's, J. (2014). The Tragedy of Great Power Politics; Published online by Cambridge University Press: 05 October.p1-555.

- Najam, Abbas. (2021). Russia & Post-US Withdrawal Afghanistan, Geopolitics & Diplomacy, September 24.
- Pawar, M. (2011). Russia's Afghan Strategy: What are its Interests? on Afghanistan's geo-strategic, geopolitical and geo-economic significance; 28 Dec, 2011. P1-4.
- Ramani, S. (2021). Russia and the Taliban: Prospective Partners? 14 September.p1-3.
- Stepanova, Ekaterina. (2021). Russia's Approach to Afghanistan Following the Taliban Takeover; Policy Memos | Аналитика; November 22 .p1-6.
- Smith, J. (2016). Russia - Taliban relations; Afghan – American concern; Our Afghanistan newspaper, December 3.
- Shafiei, Ismail and Eiduzai, Naeem. (2014). The role of foreign support in the revival of the Taliban in Afghanistan. Subcontinental Studies Quarterly of the University of Sistan and Baluchistan. 5th year, 16th issue, autumn.p91-126. [In Persian]
- Selahshor, Khalil. (2016). Russia and Iran's relations with the Taliban in Afghanistan. Anatolia News Agency. Available at: <https://www.aa.com.tr/fa%D8%AF%D8%B1-6/717271.p1-4>. [In Persian]
- Sajjadpour, Seyyed Mohammad Kazem. and Jahanbakhsh, Mottaqi. (2018). Examining the link between code and genome in the foreign policy of Russia and Afghanistan. Central Asia and Caucasus Quarterly. No. 99, Autumn,p 27-49. [In Persian]
- Shweta, D. (2022). Reimagining Afghanistan: Geostrategic Engagement with Major Powers, Published, Shweta Journal of Indo-Pacific Affairs, Air University Press, Jan. 27.p1-7
- Taneja, K. (2021). Ed, "From War to Peace: The Regional Stakes in Afghanistan's Future," ORF Special Report No. 131, March, Observer Research Foundation.p1-24.
- Taieb, R & Rizwan, A & Jami, M. (2021). Reluctant Reentrance? Russia and Afghanistan post.p1-6.
- Valeriano, Brandon. (2009).The Tragedy of Offensive Realism:Testing Aggressive Power Politics Models; Article in International Interactions April 2009DOI: 10.1080/03 0506209 02864493.p179-206.
- Weitz, R. (2010). "Russia's Dangerous Fix, Foreign Policy ", June 21, Availableathttp: //afpak.foreignpolicy.com/posts /2010/06/21 /russias_dangerous_fix